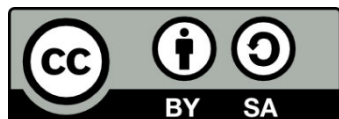

Αγιολογία - Εορτολογία

Ενότητα 12: Λείψανα, Πρεσβείες και Θαύματα
των Αγίων.

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Λείψανα, Πρεσβείες και Θαύματα Αγίων

Τα Ιερά Λείψανα – Ιστορία

- ◆ Τιμή προς τα λείψανα των Μαρτύρων και άλλων Αγίων.
- ◆ Ενδιαφέρον για την απόκτησή τους.
 - ✧ Ακόμη και κλοπές ιερών λειψάνων (*furta sacra*).
- ◆ Ανακομιδές ιερών Λειψάνων
- ◆ Δημιουργία χριστιανικών ελλείψανων προσκυνημάτων
- ◆ Λειτουργική χρήση των μαρτυρικών λειψάνων με τον καθαγιασμό της Αγίας Τράπεζας
- ◆ Καταχρήσεις γύρω από τα άγια Λείψανα

Τα Ιερά Λείψανα – Θεολογική κατοχύρωση [1]

«Πηγὰς ἡμῖν σωτηρίους ὁ δεσπότης Χριστὸς τὰ τῶν ἁγίων παρέσχετο λείψανα πολυτρόπως τὰς εὐεργεσίας πηγάζοντα, μύρον εὐωδίας βρύοντα. Καὶ μηδεὶς ἀπιστεῖτω. Εἰ γὰρ ἐξ ἀκροτόμου πέτρας ὕδωρ ἐν ἐρήμῳ, ἐπήγασε βουλομένου Θεοῦ καὶ ἐκ σιαγόνος ὄνου τῷ Σαμψὼν διψῶντι, ἐκ μαρτυρικῶν λειψάνων μύρον εὐῶδες ἀναβλύζειν ἄπιστον; Οὐδαμῶς, τοῖς γε εἰδόσι τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν τῶν ἁγίων παρ' αὐτοῦ τιμὴν. Ἐν τῷ νόμῳ πᾶς ὁ νεκροῦ ἀπτόμενος ἀκάθαρτος ἐχρημάτιζεν, ἀλλ' οὐχ' οὕτοι νεκροί. Ἀφ' οὗ γὰρ ἡ αὐτοζωή, ὁ τῆς ζωῆς αἴτιος, ἐν νεκροῖς ἐλογίσθη, τοὺς ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως καὶ τῇ εἰς αὐτὸν πίστει κοιμηθέντας οὐ νεκροὺς προσαγορεύομεν. Νεκρὸν γὰρ σῶμα πῶς θαυματουργεῖν δύναται;» (Ἰωάννης Δαμασκηνός).

Τα Ιερά Λείψανα – Θεολογική κατοχύρωση [2]

- ◆ Η τιμή προς τα ιερά Λείψανα εδράζεται στο δόγμα της Ενανθρωπήσεως του Χριστού.
 - ✦ Ενανθρώπηση του Χριστού ⇒ θέωση της ανθρώπινης φύσης («τεθεωμένα» τα λείψανα των Αγίων).
 - ✦ «Ἐγκειταί τις δύναμις τῷ τῶν Ἀγίων σώματι διὰ τὴν ἐν τοσοῦτοις ἔτεσιν ἐνοικήσαν ἐν αὐτῷ δικαίαν ψυχὴν» (Κύριλλος Ιεροσολύμων).
 - ✦ Ακόμη και με την επαφή (εξ επαφής λείψανα, όπως τα θεομητορικά λείψανα ή τα λείψανα του Πάθους).

Η παρρησία και οι πρεσβείες των Αγίων [1]

- ◆ Η παρρησία των Αγίων σχετίζεται άμεσα με την παρουσία τους ενώπιον του Θεού και επιφέρει την αποδοχή των πρεσβειών τους: «Πρεσβευτάς αὐτούς τῶν εὐχῶν τῶν αἰτημάτων διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς παρρησίας ποιουῦμεν» (Διάδοχος Φωτικής).
- ◆ Κάτι το οποίο δεν γίνεται αντιληπτό από τα γνωστικά όργανα του ανθρώπου - Ἐχει παρρησία «ὁ μὴ νομίζων ἔχειν παρρησίαν»: Παρρησία η κατάσταση οικειότητας της ψυχής με τον Θεό. Προϋποτίθεται απάθεια – καθαρότητα νοός («ἡ καθαρότης δὲ ἡ ἀληθῆς ποιεῖ τὸν νοῦν κτᾶσθαι παρρησίαν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς προσευχῆς»).

Η παρρησία και οι πρεσβείες των Αγίων [2]

- ◆ Η παρρησία χαρισματική κατάσταση και επαναφορά του ανθρώπου στην προπρωτική κατάσταση, όπου ο Αδάμ «*γυμνός μὲν τῆς τῶν νεκρῶν δερμάτων ἐπιβολῆς ἐν παρρησίᾳ δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ πρόσωπον βλέπει*».
- ◆ Κτήση της παρρησίας μέσω της ασκήσεως (προσευχής, νηστείας, αγρυπνίας, ελεημοσύνης) και της μυστηριακής ζωής.

Η παρρησία και οι πρεσβείες των Αγίων [3]

- ◆ Αγία Γραφή: Πρεσβείες μόνο αγγέλων και ζώντων δικαίων - όχι νεκρών.
- ◆ Παράδοση: πρεσβείες των νεκρών υπέρ των ζώντων.
- ◆ Όχι μεσίτες - « Ἔτι οὐ λέγομεν τοὺς Ἁγίους μεσίτας. Εἷς γάρ ἐστι μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός»
- ◆ Επομένως: «πρέσβεις καὶ ἰκέται πρὸς τὸν Θεόν».
- ◆ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΓΙΩΝ:
 - ✧ Οι Ἅγιοι πρεσβεύουν υπέρ των ζώντων μελών της Εκκλησίας.
 - ✧ Οἱ πιστοὶ εορτάζουν τη μνήμη τους, επικαλούνται τη βοήθειά τους & λαμβάνουν τα ονόματά τους.
 - ✧ Στο πλαίσιο των λατρευτικῶν συνάξεων («πρεσβείαις...», «δι' εὐχῶν...»).

Η παρρησία και οι πρεσβείες των Αγίων [4]

- ◆ Σύνδεση του θέματος αυτού με τη «ζωή» των ψυχών των Αγίων και θνητοψυχικές τάσεις στο Βυζάντιο.
- ✧ «Αισθάνονται» τις ανάγκες των ζώντων και προσεύχονται γι' αυτούς.
- ✧ Ζ' Οικ. Σύνοδος: Αναθεματίζει εκείνους που δεν πιστεύουν ότι οι Άγιοι ως ψυχοσωματικές οντότητες είναι τίμιοι ενώπιον του Θεού και πρεσβεύουν υπέρ αυτών που τους επικαλούνται.
- ✧ Ιωάννης Διάκονος και Μαΐστωρ (11^{ος} αί.), *Πρὸς τοὺς ἐπιδοιάζοντας τῆ τῶν ἁγίων τιμῆ καὶ λέγοντας μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ὠφελεῖν ἡμᾶς, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν καὶ ἀποβίωσιν*: Τα θαύματα αποδεικνύουν ότι οι ψυχές των αγίων «ζῶσιν ἐν Θεῷ» και κατά συνέπεια «οὐ τεθνήκασιν».

Η παρρησία και οι πρεσβείες των Αγίων [5]

- ◆ Σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως 1082: Καταδίκη τοῦ φιλοσόφου Ἰωάννη Ἰταλοῦ («*Τοῖς μὴ πίστει καθαρῇ καὶ ἀπλῇ καὶ ὀλοψύχῳ καρδίᾳ τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ καὶ τῆς ἀχράντως αὐτὸν τεκούσης δεσποίνης ἡμῶν καὶ θεοτόκου καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων ἐξαίσια θαύματα δεχομένοις, ἀλλὰ πειρωμένοις ἀποδείξεισι καὶ λόγοις σοφιστικοῖς ὡς ἀδύνατα διαβαλεῖν, ἢ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς παρερμηνεύειν καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν γνώμην συνιστᾶν, ἀνάθεμα*»).
- ◆ Βίος οσ. Νικήτα Θηβαίου (11^{ος} αἰ.): «*Μὴ γάρ τις νομίση ὅτι δίκην καπνοῦ ἢ νέφους ἢ ψυχὴ διαλύεται καὶ ἀπόλλυται μετὰ θάνατον... ὥστε ἐνυπόστατοι μὲν εἰσιν αἱ ψυχαὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔξοδον... μετὰ τὸν ἐξοικισμὸν αἱ ψυχαὶ οὐ θανατοῦνται οὐδὲ ἀπόλλυνται*».

Τα Θαύματα των Αγίων [1]

- ◆ Οι αμφιβολίες για τα θαύματα.
- ◆ Η στάση των πιστών και της επιστημονικής Αγιολογίας.
- ◆ Αποδοχή των βιβλικών θαυμάτων \Rightarrow αποδοχή των θαυμάτων των Αγίων.
- ◆ Ουσία, σκοπός και ειδοποιός διαφορά του χριστιανικού θαύματος.
 - ✧ Οι φυσικοί νόμοι ορίζονται από τον Θεό, ο οποίος όμως δεν περιορίζεται από αυτούς.
 - ✧ Τα θαύματα δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο του Χριστιανισμού («*ἐγερθήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα*»).

Τα Θαύματα των Αγίων [2]

- ✧ Οι Χριστιανοί δεν έχουν ανάγκη από τα θαύματα – αφορούν τους μη πιστούς. Τα θαύματα στην ΚΔ δεν οδηγούν τον άνθρωπο στην πίστη αλλά την προϋποθέτουν («ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις»).
- ✧ Οι Πειρασμοί του Χριστού: Πρόκληση για το θαύμα
- ✧ Το θαύμα δεν αποτελεί προσωπικό επίτευγμα αυτού που έχει το χάρισμα.
- ✧ Η θαυματουργία χάρισμα υπηρετικό του λόγοις καὶ ἔργοις χαρίσματος της διδασκαλίας της πίστεως.
- ✧ «Πολλάκις καὶ ἡ πίστις τοῦ προσερχομένου ἐστὶν ἡ τὸ σημεῖον ποι-ήσασα καὶ οὐχ ἡ ἀξία τοῦ ποιήσαντος» (Ἀναστάσιος Σιναΐτης, Ἐρωταποκρίσεις 20).

Τα Θαύματα των Αγίων [3]

- ◆ Ο μυστικός και σωτηριολογικός χαρακτήρας του θαύματος.
 - ✧ Έκφραση της αγάπης και ευσπλαχνίας του Θεού.
 - ✧ Το θαύμα αποσκοπεί στην εσωτερική μεταμόρφωση του ανθρώπου και τη σωτηρία του.
 - ✧ Ανταπόκριση του Θεού στα αιτήματα των πιστών κατά το «*αίτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν*», αλλά «*πρὸς τὸ συμφέρον*».
- ◆ Το χριστιανικό θαύμα εσχατολογική προεικόνιση της βασιλείας του Θεού: «σημεῖον» του νέου Κόσμου.
- ◆ Τα θαύματα στην αντιπαράθεση Ορθόδοξης – Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Τα Θαύματα των Αγίων [4]

- ◆ Δύο αποτιμήσεις των θαυμάτων· μία παλαιά και μία νέα:
 - ✧ «δέδοικα τὸ διήγημα μὴ τοῖς ἐσομένοις μῦθος εἶναι δόξη... ὑψηλότερα γὰρ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως τὰ γινόμενα, φιλοῦσι δὲ οἱ ἄνθρωποι τῇ φύσει μετρεῖν τὰ λεγόμενα. Εἰ δέ τι τῶν ταύτης ὄρων ἐπέκεινα λέγοιτο, ψευδῆς τοῖς τῶν θείων ἀμυήτοις ὁ λόγος νομίζεται» (Θεοδώρητος Κύρου, Φιλόθεος Ἱστορία).
 - ✧ «Ἡ σύγχρονή μας “χριστιανική” κοινωνία ἔχει μία παράξενη τάση: Νὰ ψάχνει γιὰ θαύματα καὶ νὰ κάνει θαύματα. Τὴν τάση αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ περάσει ἀπαρατήρητη... γιατί οἱ ἅγιοι Πατέρες μας τὴν καταδικάζουν πολὺ αὐστηρά. Καὶ τὴν καταδικάζουν, ἐπειδὴ κάτω ἀπὸ τὸ “εὐσεβὲς” κάλυμμα τῆς τάσης αὐτῆς κρύβεται ἡ φιλαυτία... Στὴν ἴδια κατάσταση φιλαυτίας βρίσκονται καὶ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἰδοῦν θαύματα» (Ἰγν. Μπριαντσινίκωφ, Θαύματα καὶ Σημεῖα).

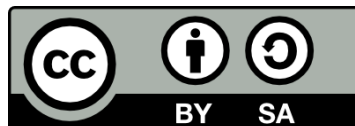
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Αγιολογία - Εορτολογία. Λείψανα, Πρεσβείες και Θαύματα των Αγίων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS362/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

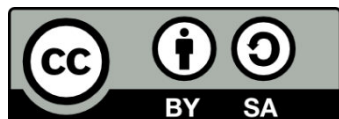
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

